

Bilag 2

Temaredegørelse for dagrenovationsindsamling i Viborg midtby

Arbejdstilsynet har i juli 2011 pålagt Viborg Kommune, at forbedre renovatørers vilkår for dagrenovationsindsamling i Viborg midtby (den gamle bydel omkring Sct. Mogensgade m.m. se bilag 1: Kort over Viborg midtby). Påbuddet er i november 2012 efterfulgt af en anmodning fra renovatøren om forbedring af arbejdsforholdene i Viborg midtby.

Forvaltningen har i løbet af 2012 og 2013 foretaget opmåling og registrering af adgangsforhold i området samt udforsket løsningsmuligheder.

Forvaltningens opmålinger har vist, at ca. 75 % af husstandene i Viborg midtby (svarende til ca. 205 husstande) ikke overholder kravene til adgangsforhold m.m. i kommunens regulativ for husholdningsaffald (herunder også Arbejdstilsynets seneste krav og vejledninger fra 2009).

Dagrenovationsindsamling i området er derfor præget af en række dispensationer og special-afhentninger. Indsættelse af specialafhentninger har været nødvendig for at opfylde kommunens forpligtigelse til at indsamle dagrenovation fra områdets borgere. Specialafhentninger har været accepteret af Arbejdstilsynet i en begrænset overgangsperiode, frem til en endelig og permanent løsning er på plads. Dvs. den nuværende løsning anses som midlertidig.

På grund af områdets status som særlig bevaringsværdig samt omfanget af dispensationer og specialafhentninger i området har Forvaltningen ikke pålagt de enkelte beboere krav om forbedring af adgangsveje, men vurderet, at der eksisterer kollektive problemstillinger og interesser i området, der med fordel kan løses i samme ombæring.

I forbindelse med at finde løsninger på de problemstillinger, der er i området, skal der tages hensyn til følgende:

- Arbejdsmiljø (skal leve op til Arbejdstilsynets krav og vejledninger)
- Områdets særlige fysiske rammer (bygninger, veje, æstetik)
- Løsningens anvendelighed (brugbar, praktisk, holdbar)
- Områdets udvikling (historiske og fredningsmæssige forhold)
- Økonomi (investeringer, takster m.m.)
- Drift (stabil og fremtidssikret ift. nye initiativer)

Arbejdsmiljø

Arbejdsmiljø i forbindelse med dagrenovationsindsamlingen i Viborg midtby skal efterleve Viborg Kommunes regulativ for husholdningsaffald, herunder Arbejdstilsynets krav og vejledninger, senest fra 2009.

Det er Forvaltningens vurdering, at der eksisterer forhold i midtby-området, der gør, at renovatørens egne muligheder for at forbedre arbejdsmiljø ved fx brug af hjælpemidler (kærrer) jf. gældende kontrakt, ikke er til stede. Det er derfor Kommunens ansvar at forbedre vilkårene.

Området særlige fysiske rammer

Historie og kultur udgør en af hjørnestenene i markedsføringsstrategien for Viborg Kommune.

Viborg bymidte, med domkirken i centrum, er kendetegnet ved sine historiske og bevaringsværdige bygninger og byrum og er en betydningsfuld attraktion for byens turister.

Området udgør den største del af det middelalderlige Viborg og er gennemskåret af et særpræget og velbevaret gadenet med en bygningsmasse og torve, der repræsenterer byens lange historie. Kendetegnet for området er en høj kvalitet i materialer og udførelse.

Området er endvidere udpeget i Kommuneplanen som et særligt værdifuldt kulturmiljø, hvor de kulturhistoriske værdier så vidt muligt skal beskyttes. Byggeri, anlægsarbejder og andre indgreb, der i væsentlig grad vil forringe oplevelsen eller kvaliteten af de kulturhistoriske værdier, må ikke finde sted.

Endelig har Bevaringsplan Viborg siden 1972 udgjort en væsentlig del af plangrundlaget, og der er gjort en stor indsats for at bevare og forskønne miljøet – både fra privat og kommunal side.

Fremtidige initiativer på affaldsområdet

Viborg Kommunes affaldsplan for perioden 2014 – 2018 (2024) er p.t. under udarbejdelse. I affaldsplanen vil der blive identificeret en række muligheder for gennemførelse af regeringens nationale ressourcestrategi. I regeringens strategi er der bl.a. formuleret konkrete mål for indsamling og behandling af affald fra husholdninger, herunder krav om genanvendelse på 50% i 2024.

I Viborg Kommune i dag, bliver ca. 30 % af alt husholdningsaffald genanvendt. For at opnå målet på 50 % skal der derfor foretages en indsats ift. frasortering af genanvendeligt affald.

Det er Forvaltningens vurdering, at udvikling af affaldsløsninger i Viborg midtby skal kunne tilgodese fremtidige initiativer på området.

Løsningsmuligheder

Forvaltningen har arbejdet med fire forskellige løsningsscenarier. En kort gennemgang af løsningsscenarierne, fremgår nedenfor.

Scenarie 1: Individuel løsning

Hver enkelt husstand indretter adgangsforhold til skraldestativ i overensstemmelse med gældende regulativ krav.

Udfordringer:

- Større eller mindre renovering af adgangsveje, gårdspladser, bygninger og/eller tilkørselsveje. Dvs. det vil betyde en økonomisk udgift for borgerne i området. Det kan endvidere betyde, at det særlige bevaringsværdige bymiljø bliver udfordret.
- Borgernes individuelle renoveringsmuligheder i området kan pga. områdets status som særligt bevaringsværdigt være begrænset.
- Regeringens ressourcestrategi varsler øget sortering og indsamling af flere genanvendelige materialer ved husholdningerne. Ved implementering af fremtidige affaldsinitiativer kan problematikker omkring adgangsforhold genopstå.

Fordele:

- Afhentning af affald foregår ved den enkelte husstand.

Scenarie 2: Renovatørens brug af hjælpemidler

Øget krav til renovatøren om brug af hjælpemidler ved afhentning af dagrenovation.

Udfordringer:

- Brugen af hjælpemidler vil kun være relevant, så længe der er tale om affaldssække og ikke affaldsbeholdere (dvs. plastbeholdere), idet der pt. ikke findes hjælpemidler til at håndtere plastbeholdere.
- Ca. 50 % af husstandene vil stadig skulle foretage justeringer af adgangsvejen i større eller mindre omfang og dermed med større eller mindre investeringer til følge, før renovatørens brug af hjælpemidler kan udføres.
- Regeringens ressourcestrategi varsler øget sortering og indsamling af flere genanvendelige materialer ved husholdningerne. En konsekvens af dette kan indebære anbringelse af flere beholdere ved husstandene og dermed flere afhentninger med hjælpemidler.

Fordele:

- Afhentning af affaldet foregår ved den enkelte husstand.

Scenarie 3: Obligatorisk skel ordning

Beboerne i midtbyområdet stiller deres affaldsbeholdere frem til skel på tømmedagen.

Udfordringer:

- Det vurderes, at ca. 50 % af alle husstande i området ikke umiddelbart har mulighed for at stille sæk/stativ/beholder i skel pga. sammenbyggede huse mod offentligt areal. I disse tilfælde skal Kommunen formentligt foretage individuel anbefaling af afhentningssted fx på nærliggende offentlig grund, vej, fortov eller cykelsti.
- Placering af sæk/beholder/ på vej/fortov eller cykelsti kan skabe trafikale problemstillinger.
- Placering af sæk/beholder på vej/fortov/cykelsti vil skæmme områdets (historiske) bymiljø og kunne som følge heraf også få en negativ indvirkning på turismen.
- Regeringens ressourcestrategi varsler øget sortering og indsamling af flere genanvendelige materialer ved husholdningerne. En konsekvens af dette kan indebære anbringelse af flere beholdere ved husstandene.

Fordele:

- Afhentning af affaldet foregår ved den enkelte husstand.
- Løsningen kan gennemføres umiddelbart for ca. 50 % af husstandene uden yderligere tiltag.

Scenarie 4: Centrale fællesløsninger (undergrundscontainere)

Beboerne i midtbyområdet benytter centrale undergrundscontainere indenfor rimelig afstand fra matriklen til fælles indsamling af dagrenovation.

Udfordringer:

- At finde egnede placeringsmuligheder, der tager hensyn til afstanden til hver enkelt husstand, ligesom placeringen ikke må være i konflikt med arkæologiske fund.
- At udvikle et egnet design af den overjordiske del af containeren (indkastet), så den ikke virker skæmmende i det særlige bymiljø.
- Løsningen kræver indledningsvis anlægsinvesteringer til udvikling af nyt design og efterfølgende til etablering af undergrundscontainere.
- Den enkelte husstand skal transportere affaldet længere.

Fordele:

- Viborg kommune har gode erfaringer med nedgravede affaldsløsninger ved flere boligforeninger i kommunen.
- Der eksisterer gode erfaringer fra andre byer (Aarhus, Tønder, Odense) der også benytter sig af centrale fællesløsninger i særlige områder såsom midtbyen.
- De varslede krav om øget sortering af husholdningsaffaldet, jf. regeringens ressourcestrategi, kan uden problemer imødekommes, da en forudgående undersøgelse har vist, at der findes egnede placeringsmuligheder, som er tilstrækkeligt store til at kunne rumme nedgravede containere til flere fraktioner.
- Med det rette design af containernes overjordiske del vil løsningen uden problemer kunne implementeres under hensyntagen til det æstetiske udtryk i den gamle bydel.

Forvaltningens vurdering

I ovenstående er beskrevet 4 løsningsscenarier. Individuelle løsninger og en skelordning, beskrevet i scenarie 1-3, samt en fælles central løsning (undergrundscontainere), beskrevet i scenarie 4.

Fælles for scenarie 1 og 2 er, at det er individuelle løsninger hvor afhentning af dagrenovation foregår ved den enkelte husstand. Løsningerne er dog økonomisk tunge:

- den individuelle løsning (scenarie 1) vurderes at være forbundet med store økonomiske og ressourcemæssige omkostninger pga. de hensyn der skal tages til det særlige historiske og bygningsmæssige miljø, der karakteriserer området.
- løsningen med brug af hjælpemidler (scenarie 2) vil medføre, dels en dyr indsamlingsordning pga. udbredt brug af hjælpemidler, dels at der stadig vil være halvdelen af alle husstande, der i større eller min-

dre omfang skal renovere deres adgangsvej til affaldsstativet, før renovatørens brug af hjælpemidler kan udføres.

Fælles for scenarie 1 og 2 er, at de ikke er fremtidssikret i forhold til et forventet øget sorteringskrav, jf. regeringens ressourcestrategi.

Skelordningen (scenarie 3) vil principielt kunne løse de eksisterende arbejdsmiljømæssige problematikker i området uden de store investeringer her og nu. Men de medfølgende trafikale og logistiske konsekvenser vil være betydelige og problematiske, ligesom affaldssække og beholdere på fortov/cykelsti vil konflikte med det særlige værdifulde kulturmiljø. Desuden vurderes løsningsmodellen ikke at være fremtidssikret jf. ressourcestrategiens varslede tiltag, da flere beholdere ved hver husstand vil være vanskeligt at finde plads til.

Forvaltningen vurderer således, at scenarie 1, 2 og 3 vil være forbundet med mange negative konsekvenser for områdets beboere og områdets særlige historiske miljø.

En central løsning med undergrundscontainere (løsningsscenarie 4) vurderes at kunne implementeres indenfor en rimelig tidshorisont og indenfor rimelige økonomiske rammer. Etablering af undergrundscontainere vil kunne dække behovet for dagrenovationsindsamling i midtbyområdet og samtidig løse de eksisterende arbejdsmiljømæssige problematikker i området. Med det rette design af containernes overjordiske del vil løsningen kunne indpasses i den gamle by under hensyntagen til områdets æstetik og bevaringsværdigemiljø. Løsningen kan anvendes af alle, og den vil være fremtidssikret i forhold til et forventet øget sorteringskrav, jf. regeringens ressourcestrategi.

Forvaltningen vurderer at løsningsscenarie 4 vil være den mest optimale løsning i forhold til at kunne opfylde Arbejdstilsynets påbud og samtidig sikre den fremtidige affaldsindsamling i Viborg midtby.

Udvalgte billeder fra midtbyområdet

Sct. Mogensgade

*Adgangsveje i området med
udfordringer ift. arbejdsmil-
jø og fysiske rammer*